

Dette idylliske bildet, «Sommervind», ser nesten ut som et Skagen-maleri, men er fra Storsjøen i Odalen. Her er Karen Stenersen med barna Karl, som ble arkitekt og maler, Stener, som ble ingeniør og Helga, som senere fikk navnet Semb og var formann for sanitetskvinnene i en årrekke. Bildet er malt i 1904. P.E. Foto: Rohny Sletten.

Maleren Gudmund Stenersen:

Fra amalgam til brent umbra

*Aa, jeg vil saa meget, der vrimler af
ideer i min skolt, men jeg kan ikke,
kan ikke fuldt tilfredsstillende mig selv,
endsige andre.*

Hjælp mig hvis De kan!

Dette skrev en tannlege i Tønsberg i 1888 til kunsthistorikeren

Andreas Aubert. Tannlegen het Gudmund Stenersen, var 25 år gammel og hadde søkt om Houens legat. Han må ha blitt hjulpet, for han stengte døren til tannlegekontoret etter bare tre års praksis, og dro til Paris. Der ble han elev på malerskolen til Leon Bonnat i 1889–90, deretter hos Cormon til 1892, og til slutt avrundet han utenlandsstudiene med opphold i München, Siena, Venezia og Firenze.

Hans medelever var ikke hvem som helst. Edvard Munch var i samme kull, men han sluttet ganske fort. Jørgen Sørensen gikk der, og flere andre nordiske malere, blant annet Akseli Gallen-Kallela som ble «Kalevalas Kittelsen» og Pekka Halonen, en annen av de store finske malerne. Flere av disse malerne stilte senere ut sammen, blant annet i Budapest, hvor de er sterkt representert i Nasjonalgalleriet, Gudmund Stenersen med et flott St.Hansmotiv.

Gudmund Stenersen var født på Ringsaker i 1863 som sønn av dyrlege, senere statskonsulent Stener Johannes Stenersen og Helga Heltberg. Gudmund tegnet og malte mye gjennom hele oppveksten, men han fikk ikke lov til å bli maler før han hadde fått seg en skikkelig utdanning, slik at han kunne livberge seg. Allerede i 1885 ble han antatt på Høstutstillingen, samme år som han tok tannlegeeksamen og ett år før han i 1886 åpnet sin tannlegepraksis i Tønsberg.

Da Gudmund var cirka 20 år gammel, flyttet dyrlegens familie fra Ringsaker til Stavanger, og det var her han fant sin kone, Karen, som var søster av den kjente maleren August Jacobsen. De to svogerne malte mye sammen, blant annet på Jæren. De tegnet og malte også hverandre. Karen hadde kunstneriske evner hun også, men hun var jo jente! Familien har bevart noen fine billedtepper etter henne, og julenissedukken Gossei har sjel!

REGNSKAPSBOKEN FORTELLER • Imidlertid fortsatte Gudmund med en viss tannlegevirksomhet parallelt med

Her sitter maleren og tannlegen Gudmund Stenersen omgitt av en stor og interessert ungflokk.

malerkunsten, også etter at han hadde etablert seg i Kristiania, det viser regnskapsboken hans for 1894. Her er inntektene plombering til priser som kr 5,00 og 9,00, tandudtrækning 1,00, 2,00 og 3,00. Den kunstneriske virksomheten må ha vært mer omfattende, for her er det mer å hente. Solgt: Sommeraften kr 125,00. I 1902 selger han et maleri for hele 1200 kroner, det er fra Njøsårdene i Valdres. Han har noen inntekter fra forlag også, han var en flittig brukt tegner. Narvesen og Kioskcompagniet, julehefter og reklameplakater var også en inntektskilde. Dessuten malte han en mengde portretter: portret af Byskr. Petersen kr 400,-. Og han underviser. Etter hvert opphører tandudtrækningen og plomberingen helt, iallfall i regnskapsboken. Men det fine håndlaget han hadde med seg fra tannlegevirksomheten, må ha vært nyttig også i det kunstneriske arbeidet. Alle de små tegningene han risset inn på kobberplater, krevde en stø hånd.

Utgiftene er forresten ganske morsomme også. Han har stadig vekk avdrag til skomakeren, dessuten må han ha rakefisk, tobakk og whisky.

Og han har vært på karneval! Han var en hyggelig og omgjengelig person, og formann i Kunstnerforeningen. I mange år satt han i juryen for Høstutstillingen, og Bildende kunstnerses sykekasse er stiftet av ham.

SKITURISME • Gudmund og Karen bosatte seg i Valkyriegaten på Majorstuen, og utsikten fra leiligheten deres er motiv for et kjent maleri: køen som står med skiutstyr og venter på Holmenkollbanen. Dette bildet, «Søndag på Majorstuen», malt i 1921, befinner seg på Oslo Bymuseum.

Ellers er han mest kjent som landskapsmaler, og han foretok hyppige reiser rundt i landet for å male. I 1918 kjøpte han en heimstøl i Valdres, den er fremdeles i familiens eie, og derfra har han malt mye. Landskapet har forandret seg mye fra 1918 til i dag. Der hvor Gudmund malte snaugnagd beitemark, vokser det i dag frodig bjørkeskog.

I 1917 var han en tid avistegner: «Jeg var ansatt som flyvende tegner i Aftenposten for 2 måneder. Og Gud skal vite jeg fikk fly – fra dyra på

Søndag på Majorstuen. Maleri av Gudmund Stenersen. Foto: Rune Aakvik. Oslo Bymuseum.

landbruksutstillingen til Sofus Aars – fra Kai Møller etter fotografi – for han kunne ikke flyes opp – til Falstrøm i Hærmennene på Helgeland og alle de andre i alle mulige og helst umulige roller – fra til! fra – til og under tiden til og fra i det uendelige – på sykkel – trikk og jernbane og tilfods etter kavalieriet på vinterøvelser i meterdyp snø – Jo da! og alltid skulle det være ferdig til aftennummeret – ofte uten middag.»

I tillegg har Gudmund skrevet og tegnet noen koselige bildebøker for barn.

Nasjonalgalleriet er et sorgens kapittel. Der er han bare representert med ett mindre maleri fra Siena og noen raderinger. Det var Matisse-elevene som rådet grunnen, mens Gudmund holdt seg til den naturalistiske skole. I dag er Gudmund Stenersen en av malerne som inngår i museets kom-

pletteringsprogram. For det er jo litt synd at han er bedre representert i Ungarn enn her! Til gjengjeld er det fire malerier av ham på Slottet, og han er representert i Den kongelige malerisamling i Roma, samt bl.a. i Trondheim og Bergen.

Ellen Stenersen